

20 augustus 2017

TRANEN EN VREUGDE

Bijbellezing: Nehemia 8, 1-13 en Filippenzen 4, 4-7

Een prachtdienst!

Wat moet dat geweldig zijn geweest om zoals Ezra daar op dat moment, ergens in de vijfde eeuw voor Christus voor te mogen gaan in Jeruzalem! De droom van elke voorganger, als je het mij vraagt. Ezra staat op een houten verhouding en leest voor uit Gods Woord. Hij gaat het volk voor in de lofzegging en het volk antwoordt op de gesproken woorden.

De dienst duurde maar liefst zo'n zes, zeven uur. De dienst vond niet in de tempel plaats, maar in de open lucht. En het volk..., dat is stil... dat luistert ademloos geboeid. Ja, het volk is diep onder de indruk. Zij kan zich op een gegeven moment gewoon niet meer stilhouden... Het volk begint te huilen. Samen te huilen...

Wat een indrukwekkende dienst! De mannen en vrouwen hadden Ezra zelf gevraagd om uit Gods Woord voor te lezen. Het volk verlangde ernaar om Gods Woorden te horen... Ze hadden er heel de dag voor ingeruimd. En, nog belangrijker: zij wisten zich *aangesproken*. Gods Woord lieten zij binnenkomen. Het raakte de mannen en vrouwen diep in het hart. Men kon dat gewoon niet verbergen, het werd zichtbaar door de tranen heen.

Is het allemaal door Nehemia niet iets te mooi, iets te bijzonder beschreven hoe die eerste dienst in Jeruzalem het er aan toeging Nou, je moet het niet al te romantisch voorstellen, denk ik, maar toch... Ik zou het wel heel erg mooi vinden als wij iets van deze gemeente te Jeruzalem zullen vasthouden met elkaar of zullen overnemen. Ik vind het zo'n mooi voorbeeld voor ons gelovigen nu: dat volk van Israel dat gewoon in de open lucht in verlangen zat te luisteren naar Gods woorden. Het was niet hun plicht of simpelweg hun gewoonte om aanwezig te zijn, nee, zij hadden honger naar Gods Woord. En daar zaten zij, mannen, vrouwen, kinderen die het konden begrijpen zo staat er expliciet bij, luisterend naar al die geschiedenissen, maar ook luisterend naar al die wetten, zelfs de geslachtsregisters. En het volk nam die woorden aan als *woorden van God*. Het greep hen aan, het hield hen vast. Zij werden gevormd, gevuld. Zij gingen die avond heel anders weg, dan ze in de morgen waren gekomen. Wat mooi om hen zo verlangend en vol ontzag te zien zitten voor God Die spreekt.

Ik ga nu in het vervolg van de preek naar twee dingen uit deze openluchtdienst kijken. Allereerst naar de tranen van het volk. Wat is dat precies wat hen zo raakt? En vervolgens kijken wij naar hoe Ezra hierop reageert. Wat moeten, of: wat mogen, de Israëlieten volgens Ezra met hun opgekomen tranen doen?

Tranen

Allereerst: waarom die tranen? Waarom huilde heel het volk toen ze 'de woorden van de wet', de woorden van de Thora, de eerste vijf boeken van de Bijbel, hoorden....?

Het waren tranen *van berouw, van spijt*...: nu mocht men hier weer in Jeruzalem zitten. Buiten weliswaar. De puinhopen waren her en der nog zichtbaar. Een heel aantal mensen werd gemist na alles wat er was gebeurd. En er waren allemaal politieke spanningen en verwickelingen op dit moment. Maar toch: men zat hier, bij de muren van Jeruzalem. Bij de stad, waar God wilde wonen. En God sprak hen aan. Hoe pijnlijk is dat, als je aangesproken wordt terwijl je deksels goed door hebt dat je fout bent geweest..., maar hoe kostbaar is het dat je niet genegeerd wordt zoals je had verdiend, maar dat je aangesproken wordt. Dat roept tranen op. Ik denk dat dit het was waar die tranen opkwamen. Die mannen en vrouwen en kinderen die daar zaten bij de stad Jeruzalem kregen al die geschiedenissen voorgelezen: over

Gods weg met Abraham... en de wonderlijke bevrijding uit Egypte... en Gods grote geduld tijdens de tocht van hun voorouders door de woestijn naar het Beloofde Land... al die geschiedenissen die Gods trouw, geduld en liefde lieten zien... en ook al die wetten die lieten zien hoe goed God het leven voor hen had bedoeld... maar ook hoe ernstig God hun levenswandel neemt, hoe God waarschuwt met straffen... Al die geschiedenissen en wetten riepen diep respect op, bewustwording, pijn..., verdriet. (In het volgende hoofdstuk van het boek Nehemia, Nehemia 9, kan je dan ook lezen dat het volk plechtig belijdenis van haar zonden doet.) Blijkbaar was het volk zich dus terdege bewust van hoe mis het was gegaan in haar leven. Het waren tranen van spijt, van pijn, omdat dingen niet meer teruggedraaid konden worden, omdat alle rechten waren bij God verspeeld.

Het hoeft wat mij betreft niet elke keer te gebeuren als in de morgendienst de Wet wordt voorgelezen dat u en ik in tranen raken door onze schuld en gevoelens van schaamte... - het was toen bij die Waterpoort van Jeruzalem natuurlijk wel een heel bijzonder, niet te herhalen moment – maar dat ene aspect waarom ook wij nog elke zondag de Wet lezen wil ik er wel even uitlichten: God Die ook jou aanspreekt op je levenswandel. God Die ook u aanspreekt op uw keuzen. Op je omgang met bepaalde gevoelens en gedachten, je omgaan met bepaalde neigingen die je hebt. God Die je vraagt hoe je week afgelopen week is gelopen, hoe jij bent gelopen. God Die je vraagt wat je plannen zijn voor de komende tijd.

Ik krijg soms het gevoel dat God in onze tijd eerst Zichzelf heeft te verantwoorden. Dat Hij *eerst* maar eens verantwoording moet afleggen waarom er zoveel ellende is op Zijn wereld..., waarom mijn leven soms zo anders loopt dan ik zou willen..., of dat God het niet doorheeft dat er zoveel rommel en schadelijke dingen gebeuren in Zijn kerk.

Nu, wij mogen daarover vragen stellen aan God. Kritische vragen. We hoeven niet met goedkope antwoorden tevreden te zijn. Maar de eerste vraag in de Bijbel is geen vraag naar God, maar een vraag naar *ons* toe: 'Adam, waar ben je?' De eerste mens werd door God uit de bosjes geroepen waar hij zich voor God had verscholen. Adam, waar ben jij? Waar ben jij in het verhaal? God roept u en mij tot verantwoording. Gods woorden – of het nu de Wetslezing is aan het begin van de dienst, of je persoonlijke Bijbellezing thuis, of een zes uur durende openluchtdienst in Jeruzalem toen bij Nehemia en Ezra – Gods woorden spreken ons aan met gezag... en leggen ons leven bloot. Gods woorden doen dan ook pijn. Ze brengen ons tot het besef hoe het leven van ons mensen zo van God verwijderd is geraakt en hoe die neiging er ook steeds weer blijkt te zijn om van God af te drijven, om met de stroom mee te drijven... Durf jij zo kwetsbaar te zijn tegenover God, zoals de Israëlieten tijdens die dienst met Ezra? Staat u ervoor open dat God de diepste lagen van uw ziel aanboort? Mogen Gods woorden ook uw en jouw leven openleggen? Mag God je wakker schudden? Je op sommige momenten gewoon klem zetten? Die innerlijke duisternis aan het licht brengen? Je schuld en je schaamte benoemen? Je teleurstellingen richting jezelf en je tekortkomingen richting God en de naaste eerlijk benoemen? Er een oordeel over vellen? ... Dat is niet gemakkelijk, dat doet pijn. In onze maatschappij zie je dan ook vaak dat schuld wordt weggeredeneerd en dat kwaad wordt gezien als iets dat op een of andere manier een functie heeft, een verklaring heeft, of er gewoon bij hoort. Daar bij de Waterpoort in Jeruzalem wisten die mannen en vrouwen en kinderen wel beter... Men stopte die gevoelens van schaamte, schuld, teleurstelling in zichzelf en falen niet weg..., het kwam eruit... hun binnenste werd weerspiegeld in hun tranen.

Het volk Israël beseftte dus: die woorden over de Bijbel..., die gaan over *mij*. Ik word aangesproken, bevrraagd, tot antwoord geroepen. God spreekt tot ons met gezag... Maar wat ik dan wel heel mooi vind hè, is dat die mannen en vrouwen vervolgens huilen. Waarom vind ik dat mooi? Nou:

het is dus geen angst, geen schrik waarover Nehemia ons vertelt, maar *verdriet!* Een kind dat een goede relatie heeft met een goede vader is namelijk niet bang, niet angstig, als hij iets verkeerd heeft gedaan, maar is verdrietig. Zo'n kind dat een goede relatie met een goede vader mag hebben rent niet weg voor vaders onberekenbare woede, nee, hij vlucht met zijn tranen in vaders armen. En dat deed het volk Israël: vluchten in de armen van de hemelse Vader. Dat mochten zij blijikbaar. En dat is gelijk ook het bruggetje naar het volgende punt dat ik uit deze geschiedenis willen uitlichten: de reactie van Ezra en de Levieten op de tranen van het volk Israël. Want wat zeggen Ezra en de Levieten tegen al die huilende mannen en vrouwen? *Huil niet! Wees niet bedroefd, want de vreugde van de HEERE, dat is uw kracht!*

Vreugde

De tranen waren inderdaad op zijn plaats. En belijdenis van zonden zal ook plaatsvinden, maar wel op een later moment (Nehemia 9). Eerst mag het volk feestvieren. Waarom? Nu, *God maakte een nieuw begin!* Prachtig! Dus niet: eerst schuldbelijdenis doen en dan weer hopelijk een keer opnieuw met God beginnen. Nee, *Gods nieuwe begin met ons mensen gaat daar aan vooraf!* God zet de eerste stap om nieuw te beginnen, al voordat er een officiële belijdenis van zonden heeft plaatsgevonden! Zoals die vader in de gelijkenis van de verloren zoon al de kamer uit was gerend zijn zoon tegemoet, voordat hij uit zijn mond had gehoord wat er allemaal mis was gegaan... Dat belijdenis doen van je zonden is heel belangrijk, dat moet je ook echt doen net zoals de Israëlieten toen in de tijd van Nehemia...., maar je moet er niet in vast blijven zitten. Soms kan een mens zo blijven hangen in het overpeinzen van zijn zonden, in de vraag of je wel *al* je zonden hebt beleden, of je wel echt berouw hebt, of je je schuld wel genoeg voelt... Blijf er niet in hangen! 'Huil niet', mag Ezra namens God zeggen. 'Blijf niet in tranen zitten. De vreugde van de HEERE, dat is uw kracht!'

Wat bedoeld Ezra met die 'vreugde van de HEERE'?

Je zou het omschrijvend kunnen vertalen met: 'de vreugde die wij mogen hebben in de HEERE'. De vreugde die wij mogen hebben in de HEERE, laat dat je kracht zijn. Welke vreugde in de HEERE mogen wij hebben? Nou, daarvoor was die urenlange Bijbellesing nodig geweest. Het volk van Nehemia had aandachtig geluisterd naar de Bijbelgedeelten. Ze had gehoord als eerste Bijbelgedeelte gehoord over hoe God met zorg en aandacht het prachtige kunstwerk van de schepping heeft gemaakt. En hoe Hij er zelf blij mee was: 'God zag dat het goed was'. Het volk Israël had gehoord over hoe God de mens deze prachtige tuin gaf om in te wonen en te werken. Het volk Israël luisterde vervolgens naar de verhalen over Noach. Niet bepaald prettige verhalen, maar toch weer: Gods trouw aan de wereld. Vervolgens de geschiedenissen van Abraham, van Izaak, van die hielienlichter Jakob... en weer: Gods trouw, Gods zorg, Gods bijzondere weg met mensen. Daarna de geschiedenissen van Mozes en zijn volk. De doortocht door de woestijn. De wetten om hun maatschappij en familielevens in te richten. Al die verhalen, geschiedenissen, wetten en woorden... die vormden samen die vreugde, dat geluk waar het volk Israël haar blijdschap op dat moment in mocht vinden. 'Laat die vreugde in God uw kracht zijn!'

'Uw kracht'..., je zou ook kunnen vertalen: je toevluchtsoord, je schuilplaats. Die trouw van God..., dat geweldige geduld, die onbegrijpelijke genade die in al die geschiedenissen duidelijk werd... daar mag je in schuilen voor je leven. Dat God barmhartig is... en trouw... God hield vast, ook al liet het volk zoveel keren los..., God was bewogen over Zijn volk, steeds weer werd dat zichtbaar..., nu laat dat je geborgenheid en veiligheid schenken. God liet Zichzelf in de geschiedenis kennen die Hij met Zijn volk ging. Hij liet Zichzelf kennen in verhalen en wetten als de Machthebber, als de allerhoogste Autoriteit. Hij heeft het voor het zeggen.

Maar God liet Zich ook steeds weer in Zijn hart kijken, Zijn hart dat brandde van liefde, van bewogenheid, van genade. Laat dit geluk, deze vreugde in God je toevluchtsoord zijn, je schuilplaats, je veilige vesting, de kracht in je leven.

Eigenlijk schrijft Paulus later hetzelfde in een van zijn brieven. Paulus schrijft in zijn brief aan de gemeente van Filippi (4,4): 'verblijd je altijd in de HEERE! Ja, opnieuw zeg ik jullie: verblijd je!' ... Paulus zelf bevond zich op het moment van schrijven in de gevangenis en toch kende ook hij een heel grote blijdschap, zo vertelde hij in diezelfde brief. En nu schreef hij dat de gemeenteleden in Filippi ook altijd verblijd moesten zijn. In *iedere situatie*, altijd verblijd. Ik kan me voorstellen dat sommigen van ons dit niet kunnen meemaken. Ik vind het zelf ook heel erg moeilijk. Hoe kan je nu altijd blij zijn? Wordt dat dan niet iets gemaakts? Zoals je soms op tv die beelden ziet van Noord-Koreanen die lachen, zingen, dansen en klappen voor de grote leider, maar ondertussen gaat hun familie dood van de honger. ... Wat Paulus bedoelt met die blijdschap, die er altijd moet zijn... en wat ook in die oproep van Ezra aan het volk Israël opgesloten zit, is dit *'laat je blijdschap niet afhankelijk zijn van je situatie, maar van je relatie.'*

Laat je blijdschap niet afhankelijk zijn van je situatie, maar van je relatie. Ezra zei dat tegen mannen en vrouwen die klem waren komen te zitten met hun fouten en hun onwil, hun schuld en hun schaamte. En Paulus schreef dat vanuit zijn eigen gevangenisbestaan tot een gemeente die ook wel de nodige uitdagingen tegemoet ging. Laat al die mogelijke situaties niet allesbepalend zijn voor je diepste innerlijk, hoeveel beslag ze ook op je leven kunnen leggen. Je blijdschap, je diepste geluk is niet afhankelijk van je situatie, maar van je relatie. Je relatie met die God Die Zich in de Bijbel laat kennen in al Zijn grootheid en autoriteit, maar ook in Zijn genade, Zijn liefde in Christus, Zijn goede wil met deze wereld. Het diepste geluk voor je leven is niet te vinden in de dag van vandaag. Het diepste geluk voor je leven nu ligt achter je en voor je. Je diepste geluk ligt bij het kruis van Golgotha, waar God Zijn diepe liefde voor jou bekend heeft gemaakt. En in Gods toekomst, waarin die geweldige liefde zal mogen worden genoten met God en met elkaar door niets en niemand meer verhinderd.

Laat *die* vreugde van God je kracht zijn. Ik merk bij mijzelf en ook bij anderen dat die geloofsvreugde vaak zo sterk afhankelijk is van mijn omstandigheden: mijn al dan niet goede gevoel, de waardering die je krijgt van andere mensen, de mogelijkheden die je op dat moment hebt.. Maar hoe sterk is dan die relatie met God voor mij bepalend..., of is het vooral de situatie waarin ik leef en waardoor ik word geleefd?

Laat de vreugde van God je kracht zijn. Laat die geweldige genade, die liefde, die trouw van God je toevluchtsoord zijn. Vandaag. Morgen. Als je gezond bent. Maar ook als je ziek bent. Als je toekomstmogelijkheden grenzeloos lijken. Maar ook als er zoveel deuren dicht zijn gegaan in je leven. Laat de vreugde van God je kracht zijn. Laat die geweldige genade, die liefde, die trouw van God je toevluchtsoord zijn. *Verheug je erin!* ... Nee, dat gaat niet altijd spontaan. Ik sprak afgelopen week nog een man die oprecht jaloers was op iemand die zo onbevangen, vertrouwensvol en vreugdevol in het leven kon staan. Als het vanzelf ging, dan had Ezra na die urenlange Bijbellesing er niets meer aan toe te voegen gehad. En dan had Paulus hierover ook niets hoeven te schrijven. Die vreugde in God..., die moet je ontdekken. Die moet je je laten aanzeggen. Die vreugde moet je uitzingen, soms met gebroken stem misschien, maar toch: bezingen. Die vreugde moet je uitleven en jezelf steeds weer bewust van laten maken.